

LECTIO XCIV.

DE IMPEDIMENTIS EORUMQUE SPECIEBUS.

—Ecclesia a primis temporibus statuit per se impedimenta ad matrimonii celebrationem?

R. Af. Et apparet ex praxi ipsa Ecclesia Hisp., quæ jam a primis sæculis, et ante Constantini tempora, hoc jure usa est. Ergo si Ecclesia nostra privata hoc facere poteret magis et Ecclesia universalis, et ipse Rom. Pontifex illius caput.

—Probari potest Hispanam Ecclesiam etiam ante Constantini pacem, et proinde independentem ab omni civili relatione, constituisse impedimenta?

R. Af. Nam Concilium Illiberitanum habitum fuit ante Constantinum, et ibi plura statuta fuere impedimenta.

Hæc autem impedimenta fuere.

- 1.º De non solvendo matrimonio ratione adulterii.
- 2.º Ne catechumeni relinquunt uxores suas inculpatas.
- 3.º Ne christianæ puellæ infidelibus nubant.
- 4.º Ne parentes fidem sponsalium frangant.
- 5.º Ne cum sororibus defunctæ mulieres vidui nubant.
- 6.º Nec cum privignis.
- 7.º Nec cum histrionibus.

De aliquibus eorum infra dicendum.

—Hæc vero impedimenta erant dirimentia vel non dirimentia?

R. Saltem aliqua eorum videntur dirimentia fuisse, nam his qui tale scelus patrarent negabatur communicatio etiam in mortis discrimine.

—Quænam hæc?

R. 1.º «Fœminæ quæ nulla præcedente causa reliquerunt viros suos et alteri se copulaverunt, nec in fine accipiant communionem.» (Can. 8.º) Hoc autem est et semper fuit impedimentum dirimens.

2.º Hæretici si se transferre noluerint *ad Ecclesiam Catholicam* (Nb.), ne ipsis catholicas dandas puellas: sed neque judæis, neque schismaticis dari placuit, eo quod nulla *possit esse societas fidelis cum infideli.*» (Can. 16)

3.º «Si quis privignam suam duxerit uxorem, *eo quod sit incestus*, placuit nec in finem dandam esse ei communionem.» (Can. 66) Hoc autem aperte apparet prout impedimentum dirimens.

—Potest hodie Ecclesia statuere impedimenta matrimonium dirimentia?

R. Af. Unde S. Syn. contrarium thesim hæreticam prorsus declaravit? «Si quis dixerit Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in iis constituendis errasse, anathema sit.» (Canon IV de Sacram. Matr., Sess. XXIV.)

—Attamen hic non privantur Principes catholici facultate statuendi impedimenta dirimentia?

R. Equidem non definitur aperte; sed quod non debet fieri non potest fieri. Principes autem post Tridentini definitionem non debent hæc impedimenta constituere; si vero constituent nihil facient, nisi dare occasionem scandalis, et auctoritatem suam in discrimen vertere; si enim ipsi matrimonium vellint annullare et Ecclesia nollit, matrimonium validum erit, quidquid dicant rabulæ et adulatores aulici. (1)

(1) Paucis abhinc annis in officiali apud Malacam ephemeride (*Boletín oficial*) appositum fuit, rogante gallicæ gentis consule, scriptum, quo nuntiabatur nobis, art. 170 Codicis civilis Napoleonicæ, (Ecclesiæ quidem parum grato) qui quidem temere declarat nullum matrimonium inter gallum et extraneam feminam initum, sine publicationibus in art. 63 illius legis injunctis contractum, validum esse. Ex hoc ergo infertur Imperatorem posse separare in Gallia, quod Deus conjuxit in Hispania. Si enim matrimonium ex Tridentinis et Hispanis legibus in Hispania validum est; quis audeat tam antichristiana doctrina illud irritare?

Sciatis ergo oportet Hispanos hanc anticatholicam legem, ut caute procedant in matrimoniis illis, nec sinant Hispanas feminas ab exteris irrideri, prouti fiet, si in Galliam ductæ matrimonium suum, ratum et consummatum, perperam a civilibus tribunalibus ibi annullentur, de facto quamvis non de jure, nam Ecclesia catholica illud matrimonium validum habet et semper habebit.

—Imperatores vero Romani impedimenta dirimentia matrimonium apposuerunt?

R. 1.º Distingue tempora et concordabis jura. Nos Regem non habemus Cæsarem.

2.º Non in omnibus quæ Imperatores fecerunt bene fecerunt.

3.º Ecclesia quandoque in his siluit pro bono pacis et ad vitanda majora mala.

4.º Si leges Imperiales canonibus non præibant, sed in eorum auxilium veniebant, optimæ erant et erunt, et ita illarum plures, et etiam nostræ.

5.º Impedimenta ab Imperatoribus sancita reformavit Ecclesia, uti apparet in impedimento raptus et aliis. (1)

—Quid Trid. Synodus magistratibus civilibus erga matrimonii libertatem injunxit?

R. «Ita plerumque temporalium dominorum, ac magistratum mentis oculos terreni affectus, atque cupiditates excæcant, ut viros, et mulieres, sub eorum jurisdictione degentes, maxime divites vel spem magnæ hæreditatis habentes, minis et pœnis adigant cum iis matrimonium invito contrahere, quos ipsi domini, vel magistratus illis præscripserint. Quare cum maxime nefarium sit, matrimonii libertatem violare, et ab eis injurias nasci, a quibus jura expectantur, præcipit Sancta Synodus omnibus, cujuscumque gradus, dignitatis et conditionis existant, sub anathematis pœna quam ipso facto incurrant, ne quovis modo directe vel indirecte subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quominus libere matrimonia contrabant.» (Sessio XXIV de Ref. matrim., cap. 9.)

—Quot sunt impedimenta matrimonium dirimentia?

R. Continentur, sed non omnia, in illis notissimis versiculis:

Error, conditio, votum, cognatio crimen.

(1) Justinianus raptum tamquam perpetuum et absolutum impedimentum habuit (*de raptu virginis*). Innocentius III e contra meliori jure, ac meliori philosophia, illud tamquam conditionatum habuit, et Justinianæ leges abrogavit. Hodie vero apud omnes christianas gentes non Justinianæ sed Innocentiana sequitur ratio in legibus super raptu.

Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas.

Si fuerit affinis, si forte coire, nequierit.

Raptave sit mulier parti nec reddita tutæ.

Hæc facienda vetant connubia, jam facta retractant.

—Potest alia plus philosophica et completa horum impedimentorum haberi ratio?

R. Af. Et quidem, si originis rationi attendatur, ex Divi Thomæ doctrina, in tres sectiones vel sex subdivisiones poterit partiri. Verba autem Angelici Doctoris hæc sunt. (1) «Matrimonium autem in quantum est in officium naturæ statuitur lege naturæ, in quantum est sacramentum statuitur jure Divino, in quantum est in officium communitatis statuitur lege civili. Et ideo ex qualibet dictarum legum potest aliqua persona effici ad matrimonium illegitima.» (In IV Sentent., dist. 34, art. 1.º ad 4.ºm).

—Quænam ergo ex hoc?

R. 1.º Impedimenta sunt, vel dirimentia, vel non dirimentia, quæ potius dicuntur impedientia, juxta allata Trid. verbi, «*vel impediunt, vel dirimant.*»

2.º Impedimenta dirimentia ratione originis sunt juris naturalis, juris civilis, juris canonici.

3.º Hæc autem omnia sunt vel fisica vel moralia.

Moralia ratione decoris et ex re ut plurimum interna et psicologica statuta sunt.

Phisica vero e contra vel ex patrato delicto, vel ex defectu rei alicujus materialis et debitæ oritur.

Inde sex subdivisiones uti in sequenti schemate apparet.

(1) Non autem tantum in citato loco, sed etiam in libro IV contra gentiles, cap. 78, ubi eandem divissionem inducit his verbis: «In quantum igitur ordinatur ad bonum naturæ, quod est perpetuitas speciei, dirigitur in finem a natura inclinante in hunc finem, et sic dicitur esse naturæ officium: in quantum vero ordinatur ad bonum politicum subjacet ordinationi legis civilis: in quantum autem ordinatur ad bonum Ecclesiæ oportet quod subja- ceat regimini ecclesiastico.»

Impedimentorum matrimonia dirimentium synopticum schema.

Jure naturali..	}	Physica....	{ Defectus ætatis. Defectus potentiæ generativæ.
		Moralia....	{ Defectus consensus ex voluntate, violentia, vel metu gravi. Defectus voluntatis ex errore circa personam. Defectus voluntatis ex revocatione commissionis ad nubendum. Propinquitas in linea recta.
Jure civili.....	}	Physica....	{ Delictus raptus. Delictum adulterii cum pacto nubendi. Delictum homicidii etiam sine adulterio.
		Moralia....	{ Consanguinitas inter laterales. Cognatio legalis ex adoptione. Publica honestas ex sponsalibus. Conditio servilis ignorata. Affinitas ex matrimonio.
Jure canonico.	}	Physica....	{ Defectus baptismatis. Defectus parochi et testium.
		Moralia....	{ Cognatio spiritualis inter paternos et patronatos. Votum solemne castitatis clerici vei religiosi. Affinitas ex unione illicita.

—Sequitur ex hac Divi Thomæ doctrina civilem potestatem posse constituere impedimenta matrimonium dirimentia?

R. N. Nam ipse Divus Thomas ibi subjungit. (1) «Quod

(1) Div. Thomas ibidem in IV Sentent. dist. 42, q. 2.^a, art. 2 ad 4.um. Nec in his mutavit mentem, ut asserit Cavallarius, qui loca ista perperam citat et truncata.

prohibitio legis humanæ non sufficeret ad impedimentum matrimonii nisi interveniret auctoritas Ecclesiæ, quæ idem etiam interdicit.»

His verbis respondetur et argumentis deductis ex legibus imperialibus (1), et etiam ex theologorum placitis; quæ jansenistarum caterva, anno 1799, vix mortuo Pio VI, hac de re evulgavit.

—Est alia impedimentorum divisio?

R. Af. Præter allatam divisionem impedimentorum dirimentium et non dirimentium, seu impediendum, sunt etiam inter dirimentia.

2.º Alia quæ dispensantur, alia vero quæ nullomodo dispensantur a Rom. Pont., quamvis forsan in aliquibus dispensare posset.

3.º Alia in quibus conjux qui injuriam accepit jure suo cedere potest, alia in quibus non potest cedere etsi velit.

De his in lectione sequenti.

LECTIO XCV.

DE IMPEDIMENTIS MATRIMONIUM DIRIMENTIBUS, ET EORUM DISPENSATIONIBUS.

—S. Synodus de omnibus impedimentis dirimentibus decrevit?

R. N. Nam de impedimentis jure naturali dirimentibus nihil egit, nec necessarium erat agere, ideoque ejus capitula versantur:

- 1.º Circa impedimenta ex cognatione spirituali.
- 2.º Publicæ honestatis.
- 3.º Affinitatis ex fornicatione.

(1) Jansenistæ, Romanicæ eruditionis farraginem adducentes, probare conantur quamplura impedimenta ab Imperatoribus ante Ecclesiæ decreta apposita fuisse. Sed quid inde? Numquid et ipsa Illiberitana Synodus non apposuerat ea ante Valentinianum, Justinianum et alios Imperatores?

4.º Consanguinitatis.

5.º Raptus.

—Quid de cognatione spirituali?

R. «Docet experientia, propter multitudinem prohibitionum multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia: in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vel ea non sine magno scandalo dirimantur. Volens itaque Sancta Synodus huic incommodo providere, et a cognationis spiritualis impedimento incipiens, statuit, ut unus tantum, sive vir, sive mulier, juxta sacrorum canonum instituta, vel ad summum unus et una, baptizatum de baptismo suscipiant: inter quos ac baptizatum ipsum, et illius patrem et matrem, necnon inter baptizantem et baptizatum, baptizatique patrem ac matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur.» (Sess. XXIV de Ref. matr. cap. 2.º)

—Quænam facere tenetur «Parochus antequam ad baptismum conferendum accedat?»

R. «Diligenter ab eis, ad quos spectabit, sciscitetur, quem vel quos elegerint ut baptizatum de sacro fonte suscipiant, et eum vel eos tantum ad illud suscipiendum admittat, et in libro eorum nomina describat, doceatque eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia ulla excusari valeant.» (Ib.)

—Quod si alii ultra designatos baptizatum tetigerint?

R. «Cognationem spiritualem nullo pacto contrahant, constitutionibus in contrarium facientibus non obstantibus.» (Ib.)

—«Si parochi culpa vel negligentia secus factum fuerit?»

R. «Arbitrio ordinarii puniatur.» (Ib.)

—Quid autem de cognatione ex Confirmationis sacramento?

R. «Ea quoque cognatio quæ ex Confirmatione contrahitur confirmantem et confirmatum, illiusque patrem et matrem ac tenentem non egrediatur: omnibus inter alias personas hujus spiritualis cognationis impedimentis omnino sublatis.» (Ib.)

—Quid de impedimento publicæ honestatis?

R. «Justitiæ publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacumque ratione valida non erunt; Sancta Synodus prorsus tollit: ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedant; quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest hujusmodi prohibitio absque dispendio observari.» (Ib., cap. 3.º)

—Quid de affinitate ex fornicatione?

R. «Præterea Sancta Synodus, eisdem et aliis gravissimis de causis adducta, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, et matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantum, qui in primo et secundo gradu conjunguntur, restringit; in ulterioribus vero gradibus statuit, hujusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere.» (Ib., cap. 4.)

—Quid de impedimento consanguinitatis?

R. «Si quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere præsumpserit, separetur, et spe dispensationis consequendæ careat, idque in eo multo magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere, sed etiam consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, si quidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eisdem subjiatur pœnis; non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facile experiatur, cujus salubria præcepta temere contempsit.» (Ib., cap. 5.)

—«Si vero, solemnitatibus adhibitis, impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cujus ille probabilem ignorantiam habuit?»

R. «Tunc facilius cum eo, et gratis dispensari poterit.» (Ib.)

—Quid vero de impedimento raptus?

R. «Decernit Sancta Synodus, inter raptorem et raptam, quandiu ipsa in potestate raptoris manserit nullum posse consistere matrimonium.» (Ib., cap. 6.)

—«Quod si rapta a raptore separata, et in loco tuto et libero constituta, illum in virum habere consenserit?»

R. «Eam raptor in uxorem habeat: et nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium et favorem præbentes sint ipso jure excommunicati, ac perpetuo infames omniumque dignitatum incapaces.» (Ib., cap. 6.)

—Et si clerici fuerint?

R. «De proprio gradu decident.»

—Quid amplius?

R. «Teneatur præterea raptor mulierem raptam, sive eam in uxorem duxerit, sive non duxerit, decenter, arbitrio iudicis dotare.» (Ib.)

—Quid de dispensationibus horum impedimentorum Sancta Synodus?

R. «In contrahendis matrimoniis, vel nulla omnino datur dispensatio, vel raro, idque ex causa, et gratis concedatur. In secundo gradu numquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, et ob publicam causam.» (Ib., cap. 5.)

—Quænam impedimenta dispensantur?

R. Ea quæ jure humano inducta sunt, nempe.

1.º Cognatio spiritualis.

2.º Affinitas ex adoptione.

3.º Affinitas superveniens.

4.º Affinitas ex actu fornicario.

5.º Ex publica honestate.

6.º Consanguinitas.

7.º Ex matrimonio ignoranter contracto.

8.º Ex crimine neutro maquinante.

—Ob quas causas dispensatio ut plurimum datur. (1)

R. A sæculo præterito citantur ut plurimum sequentes.

1.^a Ob dotem incompetentem.

2.^a Pro indotata.

3.^a Ob angustiam loci, seu locorum.

4.^a Ob angustiam loci, et si extra.

5.^a Ob inimicitias.

6.^a Pro confirmatione pacis.

7.^a Ad sedandas lites.

8.^a Pro muliere viginti quatuor annorum.

9.^a Pro muliere viginti quatuor annorum et ultra. (2)

10. Ob infamiam cum copula.

11. Ob infamiam sine copula.

(1) Vide opus nuper editum a Domino Leone Carbonero et Sol de Sacramento matrimonii.

(2) Quo major est ætas facilius et minori mulcta datur dispensatio.

—Hæc praxis dispensandi in impedimentis consanguinitatis est contra Tridentini mentem?

R. Ita, sed perperam jactitabant præteriti sæculi jansenistæ, ut contra Rom. Pont. invidiam concitarent: Ecclesia tamen, tamquam pia mater, filiorum suorum debilitati indulget, et quo debiliores sunt filii, majorem illis indulgentiam præbet, nam et ita piæ matres cum ægris filiis et male valentibus agunt.

Quin etiam hodie nec Ecclesiæ nec Reipublicæ interest matrimonia difficilia reddere, cum prava temporum, morumque conditio quotidie illa difficiliora reddat, nam ut vulgus ait, *datur demonio quod tollitur sancto matrimonio.*

—A quonam dispensantur impedimenta?

R. Ab eò qui illa apposuit, nam illius est tollere cujus est condere, et ideo cum apponebantur a Conciliis particularibus, quævis ea essent, ab Episcopis ipsis dispensabantur.

Hodie vero tantum a Rom. Pont. per Datariam: si vero sint confessioni obnoxia per Sacram Pœnitentiarum dispensantur, et hæc omnino gratis. Aliquando vero in utraque (2).

—Aliquod impedimentum dispensatur apud Hispaniam?

R. Af. Ex Bullæ Cruciatæ privilegiis Archiep. Toletanus, prouti commissarius generalis, dispensare potest in affinitate ex delicto, prouti supra lect. LVII, fol. 271 dictum est.

—Quænam sunt impedimenta in quibus ille qui injuriam passus est potest juri suo remittere?

R. 1.º In crimine raptus.

2.º In errore circa personam.

3.º In errore erga conditionem servilem ignoratam.

4.º In impotentia si tamquam fratres vivere vellint.

5.º In vi illata metu aut violentia.

6.º In cognatione ab altero ignorata.

Unde in his casibus matrimonium ex novo consensu ininitur vel continuatur.

(2) De hac praxi et etiam graduum computatione nihil dicemus. Extat in unaquaque Episcopali cancellaria notarius qui ab expeditionibus audit (*expedicionero*) qui ad civilem curiam dictam *Agencia de preces* litteras supplices mittit, hæc vero Romam.